 <p>CRNA GORA Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede</p>	<p>DIREKCIJA ZA KOORDINACIJU I ODNOS SA JAVNOŠĆU</p>	
<p>UPRAVLJAČKO TIJELO</p>	<p>Verzija: 2.0</p>	<p>Strana 1 of 12</p>

<p>ZAPISNIK SA SASTANKA IPARD II ODBORA ZA NADGLEDANJE Sastanak broj 9 Zapisnik sa IX sastanka IPARD II odbora za nadgledanje 08. decembar 2022. godine - Hotel Hilton, Bulevar Svetog Petra Cetinjskog br 2, Podgorica 81000 Podgorica</p>

I. Lista učesnika (u prilogu Zapisnika):

Sastanku su prisustvovali članovi IPARD II Odbora za nadgledanje, kao i predstavnici Evropske komisije i Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori (sastanku nijesu prisustvovali članovi, predstavnici Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma – Direktorata za opšte poslove, Ministarstva ljudskih i manjinskih prava, Ekološkog pokreta „Ozon“, Udruženja proizvođača biljaka u zaštićenom porostoru, Fakulteta za prehrambenu tehnologiju, bezbjednost hrane i ekologiju – Univerzitet Donja Gorica, Biotehničkog fakulteta – Univerzitet Crne Gore, Nacionalnog udruženja vinara i vinogradara Crne Gore, Mreže za ruralni razvoj, Centar za razvoj Agrara „Bijelo Polje“, Montenegro Biznis Alijanse i Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Direktorata za ribarstvo.

Rezultat:

Kvorum je ispunjen, te je sastanak mogao da bude održan i odluke usvojene (16 članova ili njihovih zamjenika sa pravom glasa je bilo prisutno na sastanku, od ukupno 27 članova sa pravom glasa).

Prilog: Pored kratkog spiska učesnika navedenih u Zapisniku, u aneksu je dostavljena kompletna listu učesnika podijeljena na:

1. Članovi sa pravom glasa (zaključno sa rednim brojem 27)
2. Članovi bez prava glasa (od 1 do 6 druga tabela)
3. Posmatrači (1 do 3 treća tabela)

II. Agenda

Redni broj	Predviđeno vrijeme	Sadržaj	Informativno /Potrebna saglasnost/Potrebno odobrenje /Potrebno mišljenje članova IPARD II odbora	Odgovornost
1.	10:00-10:10	Otvaranje sastanka; Usvajanje Agende i ček liste članova/predstavnika (prilog Agende)	Potrebno odobrenje	Gdin Budimir Mugoša, Državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Predsjedavajući
2.	10:10-10:15	Usvajanje Zapisnika sa prethodnog sastanka IPARD II odbora za nadgledanje (prilog Agende) i izvještaj o praćenju odluka donešenih na prethodnom sastanku IPARD II odbora za nadgledanje	Potrebno odobrenje	Gdin Budimir Mugoša, Državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Predsjedavajući
3.	10:15-10:25 (10 min.)	Obraćanje predstavnika Evropske komisije (DG AGRI)	Informativno	Gdin Frank Bollen šef pretrispupne jedinice za susjedstvo, proširenje i pretrispupnu pomoć /Evropska komisija
4.	10:25-10:40 (15 min.)	Informacija o implementaciji IPARD II programa	Informativno	Gdin Vladislav Bojović, generalni direktor Direktorata za plaćanja, šef IPARD agencije
5.	10:40-10:50 (10 min.)	Informacija o reviziji (DG AGRI) od 15.11.2022. – 18.11.2022.	Informativno	Gđa Mila Kasalica, NAO
6.	10:50-11:00 (10 min.)	Opšte informacije o implementaciji IPARD II programa presjek stanja na 31. oktobar, 2022 + Prezentacija o Akcionom planu za dekomitment	Informativno	Gdin Vladislav Bojović, generalni direktor Direktorata za plaćanja, šef IPARD agencije Gđa Andrijana Rakočević, generalna direktorica Direktorata za Ruralni razvoj, šefica Upravljačkog tijela
7.	11:00-11:05 (5 min.)	IPARD II program izmjene	Informativno	Gđa Andrijana Rakočević, generalna direktorica Direktorata za Ruralni razvoj, šefica Upravljačkog tijela
8.	11:05-11:15 (10 min.)	Informacija o komunikacionim aktivnostima povezanim sa Planom vidljivosti i komunikacionim aktivnostima povezanim sa IPARD II programom za period od prethodnog sastanka (8. jun 2021. godine)	Potrebno odobrenje	Gđa Nina Jakić, savjetnik za koordinaciju i odnose s javnošću (PR) ruralnog razvoja,

 CRNA GORA Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	DIREKCIJA ZA KOORDINACIJU I ODNOSE SA JAVNOŠĆU
UPRAVLJAČKO TIJELO	Verzija: 2.0 Strana 3 of 12

		Usvajanje Godišnje liste aktivnosti - 2023 'Plan vidljivosti i komunikacionih aktivnosti'			
		Kafe pauza			
9.	11:15-11:30 (15 min.)	Prezentacija analize odbijenih projekata	Informativno	Gdin Zoran Irić, načelnik Direkcije za monitoring i evaluaciju IPARD-a, koordinaciju i odnose s javnošću (PR) ruralnog razvoja	
10	11:45-11:55 (10 min.)	Informacija: Izmjene Uredbe o postupku i načinu sprovođenju sredstava iz IPA (IPARD II programa)	Informativno	Gdin Miloš Kusovac, načelnik Direkcije za programiranje	
11.	11:55-12:05 (10 min.)	Informacije o aktivnostima oslobađanja od PDV-a	Informativno	Gdin Vladislav Bojović, generalni direktor Direktorata za plaćanja, šef IPARD agencije	
12.	12:05-12:15 (10 min.)	Informacija o šemi kreditne garancije	Informativno	Gđa Andrijana Rakočević, generalna direktorica Direktorata za Ruralni razvoj, šefica Upravljačkog tijela	

13.	12:15-12:30 (15 min.)	Predstavljanje dijela članova IPARD II odbora za nadgledanje	Informativno	<ul style="list-style-type: none"> Gđa Biljana Blečić, Pomoćnik direktora – Odeljenje za veterinu Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Gđa Jasmina Janković Mišnić, diplomirani biolog u Agenciji za zaštitu životne sredine
14.	12:30-12:40 (10 min.)	Informacije o pripremi IPARD III programa		Gđa Andrijana Rakočević, generalna direktorica direktorata za Ruralni razvoj, šefica Upravljajčkog tijela
15.	12:40-12:50	AOB		
16.	5 min.	Prijedlozi za datum i Agendu za naredni sastanak	Informativno	

 <p>CRNA GORA Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede</p>	DIREKCIJA ZA KOORDINACIJU I ODOSE SA JAVNOŠĆU	
UPRAVLJAČKO TIJELO	Verzija: 2.0	Strana 5 of 12

III. Ishod sastanka IPARD II odbora za nadgledanje

U skladu sa tačkom 1 Agende: Otvaranje sastanka; Usvajanje Agende i ček lista članova/predstavnika

- **Budimir Mugoša**, državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, predsjedavajući IPARD II Odborom za nadgledanje otvorio je sastanak i predstavio Agendu, na koju nije bilo primjedbi.

Odluka broj 1

- Agenda je usvojena.
- Svi članovi (16) sa pravom glasa, glasali su za.

U skladu sa tačkom 2 Agende: Usvajanje Zapisnika sa prethodnog sastanka IPARD II odbora za nadgledanje (prilog Agende) i izvještaj o praćenju odluka donesenih na prethodnom sastanku IPARD II odbora za nadgledanje.

- **Budimir Mugoša**, državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, predsjedavajući konstatovao je da je zapisnik u predviđenom roku poslat svim članovima IPARD II odbora za nadgledanje i da na predmetni zapisnik nije bilo komentara.

Odluka broj 2

- Zapisnik sa prethodnog sastanka IPARD II odbora za nadgledanje je usvojen.
- Svi članovi (16) sa pravom glasa, glasali su za.

U skladu sa tačkom 3 Agende: Obraćanje predstavnika Evropske komisije (DG AGRI)

- **Frank Bollen**, šef pretpristupne jedinice za susjedstvo, proširenje i pretpristupnu pomoć /Evropska komisija, pozdravio je prisutne članove odbora iskazavši uvjerenje da će zahvaljujući aktivnoj ulozi i konstruktivnom doprinosu članova odbora sjednica donijeti produktivne zaključke. Na samom početku gospodin Bollen osvrnuo se na pozitivan utisak koji je ostavila posjeta poljoprivrednim gazdinstvima koje su obišli prethodni dan, čiji su vlasnici korisnici IPARD sredstava i kazao da je očigledna zainteresovanost poljoprivrednih proizvođača za projekte koji se finansiraju kroz IPARD program. Takođe, zahvalio se svima koji su učestvovali u organizaciji ovih posjeta, te da bilo jako interesantno sagledati situaciju u sektoru poljoprivrede u sjevernom dijelu Crne Gore. Gospodin Bollen, naglasio je da se mora napraviti kritički osvrt na IPARD program i da je potrebno ubrzati implementaciju, jer je očigledno da je poljoprivrednim proizvođačima neophodna podrška. Takođe, istakao je da po izvještajima koje je dobila Evropska Komisija iskorišćenost sredstava na niskom nivou, svega 30%, „iako još uvijek nismo dobili potrošnju za poslednja tri mjeseca mislim da to neće značajno promijeniti stanje, gdje je jasno da već drugu godinu

za redom Crna Gora gubi određena sredstva. Ističem da je Evropska komisija dozvolila dodatno vrijeme, odnosno odobrila da se do kraja 2023. godine apsorbuju 22,9 mil. eura preostalih sredstava, što je bio zahtjev Crne Gore i to je četvrta godina za redom da mi dobijamo takav zahtjev. Na jučerašnjem sastanku sa ministrom Jokovićem obavijestio sam ga da će Evropska komisija dati pozitivan odgovor na ovaj zahtjev, ali sa jasnom porukom da je ovo poslednji put da vam dajemo dodatno vrijeme za utrošak sredstava. Što znači da do kraja sledeće godine morate završiti sa implementacijom IPARD II programa. Zato želimo da podstaknemo nadležne organe, ali i vas kao članove IPARD II odbora za nadgledanje da uradite sve što je u vašoj moći i date dodatne napore kako bi se završila ulaganja i što prije poslali zahtjevi za plaćanje.“ Takođe, gđin Bollen je govorio o IPARD III programu koji je usvojen u julu mjesecu ove godine i poznato je da je za ovaj novi programski period 2021-2027 predviđen veći iznos sredstava, tačnije 62% više u odnosu na prethodni programski period, odnosno dodatnih 63 miliona eura.

Kako je naglasio gospodin Bollen „ovo je dobra vijest za vas kao predstavnike određenih sektora i potencijalne korisnike, ali takođe postoji i „druga strana medalje“ i treba da poboljšamo trenutnu situaciju, odnosno završimo sa realizacijom IPARD II i krenemo sa implementacijom sredstava koje su namjenjene za IPARD III program. Važno je izvršiti punu akreditaciju svih mjera koje implementirate kroz IPARD II program, jer biće mogućnosti da se mjere koje su trenutno akreditovane nastave u idućem programu a ovo će biti moguće samo ako imate potpuno formirane mjere kao što su mjere 1 i 3, a mislim da ćete imati i punu akreditaciju mjere 7 početkom sledeće godine. Prije nego počnete sa implemetacijom novog programa moramo završiti sve formalnosti, i kako sam informisan upravo danas ministar Joković potpisuje Sektorski sporazum za koji je neophodno da prođe ratifikaciju na sjednici Skupštine Crne Gore.“ Na samom kraju je istakao da se očekuje da „ćete vrlo brzo moći da raspisete prvi javni poziv iz IPARD III programa, ali ovo je i signal za sve vas da morate brzo djelovati, jer kraj 2025. godine je rok kada se moraju isplatiti prva sredstva na račune korisnika. Nema vremena za gubljenje, morate biti spremni, velike su mogućnosti koje ćemo iskoristiti samo ukoliko svi mi ovdje damo sve od sebe. Na kraju vam želim plodonosnu diskusiju, i molim vas da postavite pitanja i komentare i uzmete aktivno učešće tokom ovog komiteta“.

U skladu sa tačkom 4 Agende: Informacija o implementaciji IPARD II programa

- **Vladislav Bojović**, v.d. generalnog direktora Direktorata za plaćanja, šef IPARD Agencije predstavio je rezultate o implementaciji IPARD II programa kroz dosadašnje javne pozive za mjere 1,3 i 7. Kroz četiri objavljena poziva za Mjeru 1 – „Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava“, ugovoreno je i isplaćeno ukupno 259 zahtjeva ukupne vrijednosti podrške 9,52 mil. EUR. Kroz četiri objavljena poziva za Mjeru 3 „Investicije u fizički kapital vezano za preradu i marketing poljoprivrednih i proizvoda ribarstva“ isplaćeno je ukupno 26 zahtjeva za isplatu. Ukupni isplaćeni iznos podrške je 5,71 mil. EUR. Na kraju, gospodin Bojović se osvrnuo na prvi javni poziv za Mjeru 7 „Diverzifikacija gazdinstva i razvoj poslovanja“ u okviru kojeg je moguće ugovoriti 24 projekta. Traženi iznos investicija za ova 24 projekta je 3.032.142,85 EUR (s PDV-om), 2.505.903,18 EUR (bez PDV-a), a potencijalna podrška je 1.628.837,07 EUR.

U skladu sa tačkom 5 Agende: Informacija o reviziji (DG AGRI) od 15.11.2022. – 18.11.2022.

- **Mila Kasalica**, državna sekretarka u Ministarstvu finansija, NAO u uvodnom izlaganju pozdravila je sve prisutne, i istakla da nakon godinu dana raznih otežavajućih okolnosti u sektoru poljoprivrede posebno u sektoru proizvodnje hrane, globalno, a posebno na nivou Evropske unije i naglasila da je potrebno u narednoj godini uložiti dodatnu energiju kako bi na najbolji način potrošili sredstva za naše poljoprivredne proizvođače. Agencija za plaćanje tokom prošle godine reorganizovala je svoju strukturu u cilju da pruži svoj maksimum i obezbijedi tekuće zapošljavanje. Takođe, kako je gospođa Kasalica informisala prisutne u periodu od 2023. do 2024. budžetom je planirano ukupno zapošljavanje 22 ljudi. Sve ovo je u cilju da se sačuva dobro edukovan i iskusan kadar koji ima institucionalnu memoriju.

Gđja Kasalica je istakla da je cijela IPARD struktura kontrolisana od strane revizorskog tijela nakon sprovedene zakonske procedure što je ojačalo ovu strukturu u svojoj

 <p>CRNA GORA Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede</p>	<p>DIREKCIJA ZA KOORDINACIJU I ODOSE SA JAVNOŠĆU</p>	
<p>UPRAVLJAČKO TIJELO</p>	<p>Verzija: 2.0</p>	<p>Strana 7 of 12</p>

održivosti, zahvalila je gospođi Simonović što su revizori u prethodnom periodu iznijeli ogroman dio posla. U daljem izlaganju gospođa Kasalica je govorila o revizorskoj misiji sredinom novembra mjeseca povodom koje očekujemo sredinom januara i zvaničnu notu, kada očekujemo i pozitivne rezultate koji će nam omogućiti punu akreditaciju mjera.

„Mjera 7 je u finalnoj fazi akreditacije i mi očekujemo da ćemo sredinom januara imati odobrenu punu akreditaciju. Nakon zaokruženih analiza procedura, javnih poziva, aplikacija, i ugovaranja, treba da pronađemo mehanizme i povučemo dostupna preostala sredstva u iznosu od 22,9 mil. EUR, obzirom da sada imamo kapaciteta da se ove aktivnosti realizuju. Svaki euro uložen u sektoru poljoprivrede poboljšava njegovu konkurentnost i približava ga standardima EU.“ Takođe, gospođa Kasalica osvrnula se na konstataciju je da je dokumentacija obimna, a da su procedure komplikovane i istakla da se sa tim ne slaže, jer svaki papir je dokaz da je novac iskorišćen u javnom interesu i u skladu sa EU procedurama. „Zadatak je izazovan za IPARD upravljačku strukturu u narednom periodu, i ne bi trebalo da ograničavamo sami sebe i da iskoristimo novac koji je na raspolaganju. Ukoliko ova Vlada bude dala svoju punu podršku IPARD upravljačkoj strukturi sljedeće godine u ovo vrijeme nadamo se da će gđin Bollen dati pozitivnije poruke nego danas.“

U skladu sa tačkom 6 Agende Opšte informacije o implementaciji IPARD II programa presjek stanja na 31. oktobar, 2022 + Presentacija o Akcionom planu za decommitment

- **Andrijana Rakočević**, generalna direktorica Direktorata za ruralni razvoj, šefica Upravljačkog tijela, na samom početku izlaganja zahvalila se učesnicima i poželjela plodonosnu diskusiju. U svom izlaganju dala je osvrt na tehničke izmjene IPARD II 1.3 verzije u verziju IPARD II 1.4, sa pratećim Anexom 2 - Matrica izmjena IPARD II programa koja je svim članovima prethodno dostavljena na mejl i na koju nije bilo komentara. Gospođa Rakočević podsjetila je na izlaganje gospodina Bollena koji je govorio o produžetku roka za sledeću godinu zbog korišćenja preostalih 22,9 mil. EUR, na osnovu čega smo razvili Akcioni plan za n+4. Takođe, kako je istakla u toku su procedure i pripremljen je akreditacioni paket za Mjeru 9 koji će do kraja ove, eventualno početkom sledeće godine podnijeti EU komisiji na usvajanje. U svom izlaganju istakla je da je ova mjera od velike pomoći i da će nam ona omogućiti bolju iskorištenost preostalih mjera u narednom programskom periodu. Takođe, kako je već i prezentovala gospođa Kasalica „prethodni mjesec imali smo reviziju u Upravljačkom tijelu i IPARD Agenciji i očekujemo pozitivne nalaze, na osnovu kojih ćemo početkom sledeće godine imati punu akreditaciju Mjere 7“. Gospođa Rakočević je informisala prisutne o mehanizmima pretfinansiranja za realizaciju investicija kroz IPARD program, gdje smo već održali sastanke i sa IRF-om kako bi pronašli najbolji način formiranja kreditnog fonda/mehanizma i njegove realizacije. Takođe, u svom izlaganju podsjetila je na prošli sastanak kada je bilo riječi o nestabilnosti tržišta koju je izazvala promjena u cijenama, tako da smo već u dogovoru sa MONSTAT-om u pronalaženju rješenja tzv. razvoj mehanizma za indeksaciju cijena, što bi trebalo da bude mehanizam za praćenje ovakvih promjena koje su u prethodnom periodu značajno uticale na period od ugovorenih cijena do momenta isplate odnosno realizacije investicije kroz IPARD II program.

- **Vladislav Bojović**, v.d. generalnog direktora Direktorata za plaćanja, šef IPARD Agencije predstavio je Akcioni plan za dekomitment, i naglasio da je u svojoj prethodnoj prezentaciji predstavio iskustva sa javnim pozivima iz IPARD II programa. Kako je istakao gospodin Bojović evidentiran je problem preobimne dokumentacije koju je neophodno pripremiti tokom apliciranja, i da je donešena odluka da se sva dokumentacija koju je moguće pribaviti službenim putem od strane službenika ubuduće tako i dostavlja. Takođe, on je izrazio da očekuje snažniju saradnju i povezivanje institucija u cilju pojednostavljenja procedura i lakšeg sprovođenja IPARD III programa. Kada govorimo o pojednostavljenju procedura uvijek moramo imati na umu da postoje određeni kriterijumi kojih moramo da se pridržavamo i da postoje određene obaveze prema EU, koje moramo da ispunjavamo. Gospodin Bojović informisao je prisutne da je u toku revizija baze referentnih cijena *“takođe, iako još uvijek traje saniranje posledica od sajber napada, možemo se pohvaliti da smo uspjeli da sačuvamo naše resurse na vrijeme i da nismo gubili podatke zahvaljujući standardima zaštite koje agencija inače mora da ispunjava. Kako je istakao gospodin Bojović pretrpljene su određene blokade u radu zbog nefunkcionisanja elektronske pošte, zvaničnog sajta IPARD-a, pa nismo mogli objavljivati tendere, ali brzo smo reagovali i otklonili ove probleme“*.

Takođe, govorio je o sledećim koracima, i istakao kao najvažnije *„pitanje zapošljavanja ljudi koji će omogućiti korišćenje punih kapaciteta prilikom upravljanja fondovima i do kraja ove godine planiramo završiti ciklus zapošljavanja. Takođe, uspjeli smo da prevaziđemo i problem zapošljavanja IT kadra, i na ovaj način zaokružimo cijelinu neophodnu za punu akreditacije Mjere 7“*.

Pregled glavnih zaključaka diskusije:

- **Vanja Starovlah**, pomoćnica generalnog sekretara Zajednice opština za oblast međunarodne saradnje i evropskih integracija, informisala je prisutne da su krajem prošle godine dobili poziv od Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore da sublimiraju glavne probleme i preporuke na nivou lokalnih samouprava koji se tiču sprovođenja IPARD programa. Kako je istakla gospođa Starovlah danas je prepoznala dosta tih preporuka i drago mi je da vidim da je i ovdje bilo riječi o tome, a pogotovo da ste uvidjeli da je neophodno formiranje mehanizma predfinansiranja. Takođe, ona je govorila o prethodnom periodu kada je Zajednica opština zajedno sa MPŠV pripremila amandman na član zakona koji se tiče urbanističko-tehničkih uslova, konkretno za Mjeru 7, gdje je ovo prepoznato kao glavna barijera. Gospođa Starovlah, je pozvala prisutne, obzirom da su u saznanju da se priprema novi zakon, da još jednom zajedno predemo i upodobimo ovaj amandman novom zakonu. Takođe, kako je istakla ona, jedna od barijera jeste i preobimna dokumentacija, što kako sam čula je već prepoznato i korigovano. Gospođa Starovlah je sugerisala na kraju da je potrebno obezbijediti što konkretnije obuke za korisnike IPARD sredstava, a da je Zajednica opština na raspolaganju za zajedničku pripremu i sprovođenje obuka koje budu potrebne za lokalne samouprave i njihovo korišćenje IPARD sredstava koja im budu na raspolaganju.
- **Budimir Mugoša**, državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, predsjedavajući, konstatovao je da je veoma važno da se lokalne zajednice na svim nivoima uključe u donošenje ovih odluka, tako da smo saglasni sa Vama i podržavamo inicijativu da u sledećem programskom periodu imamo amandmane prepoznate u zakonu kako bi pojednostavili ova pitanja.
- **Andrijana Rakočević**, generalna direktorica Direktorata za ruralni razvoj, šefica Upravljačkog tijela, se osvrnula na dio pitanja koji se tiče organizovanja posebnih radionica i obuka, i objasnila da je u drugom kvartalu 2023. godine planirano objavljivanje prvih javnih poziva za sve tri mjere kroz IPARD III programa i prije objave javnih poziva, planirano je organizovanje prvih radionica sa konsultantskim kućama i zainteresovanim stranama kako bi obezbijedili prvi informativni pojas za potencijalne korisnike.
- **Vladislav Bojović**, v.d. generalnog direktora Direktorata za plaćanja, šef IPARD Agencije, obratio se u želji da istakne koliko je važno prepoznati iste probleme, zajedno sa kolegama iz lokalnih samouprava, jer nas to ohrabruje, pogotovo nas raduje da su i druge

 <p>CRNA GORA Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede</p>	<p>DIREKCIJA ZA KOORDINACIJU I ODNOS SA JAVNOŠĆU</p>	
<p>UPRAVLJAČKO TIJELO</p>	<p>Verzija: 2.0</p>	<p>Strana 9 of 12</p>

institucije u toku što govori da su u kontaktu sa potencijalnim korisnicima. Kako je istakao gospodin Bojović, navedena je lista glavnih problema veoma dobro, i u ovom trenutku zaista se radi na otklanjanju ovih barijera, a jedna od tih barijera jeste i povraćaj PDV o kojem smo govorili, i to je jedna lijepa poruka za naše poljoprivredne proizvođače, jer ovo je i za njih signal da zaista oskluškujemo njihove potrebe. Takođe, kako je istakao gospodin Bojović u toku je pisanje vodiča za Mjeru 7 u saradnji sa resornim ministarstvima, koji će takođe biti od velike koristi budućim korisnicima. Prethodno smo po ovom pitanju organizovali radni sastanak na kom su prisustvovali predstavnici Sekretarijata nadležnih za planiranje, uređenje prostora i urbanizam u sklopu lokalnih samouprava, gdje smo govorili o pronalaženju zajedničkog rješenja za dobijanje dozvola za gradnju objekata koji su namijenjeni za ruralni turizam u ruralnim područjima.

- **Milko Živković**, predsjednik Unije stočara sjevera Crne Gore – je istakao da želi da skrene pažnju da je neophodno identifikovati još neka pitanja, konkretno opština Pljevlja može se podijeliti na tri regiona, od čega je jedan bliži gradu i imamo jednu regiju gdje su rudna nalazišta, koja su potpuno neupotrebljiva u poljoprivredne svrhe a radi se o zaista velikim površinama i da ne možemo u svakoj regiji imati isti pristup. *„Tačnije, ja dolazim iz regije gdje je par mladih ljudi koji se vraćaju na imanja svojih predaka, koji ne mogu biti korisnici IPARD sredstava zbog administracije lokalne samouprave koja je stopirala bilo kakvu izgradnju na ovim lokalitetima, tako da je ovo jedan problem koji se lako može adresirati i o kojem treba sjesti, porazgoavirati i naći način da se prevaziđe“.*
- **Mila Kasalica**, državna sekretarka u Ministarstvu finansija, NAO, u svom izlaganju oslonila se na izlaganje gospodina Bojovića i napomenula da ne postoji retroaktivan način plaćanja, već da će se dodijeliti subvencije povraćaja PDV - a za fizička lica korisnike IPARD II programa. Kako je gospođa Kasalica informisala prisutne u toku je osposobljavanje procedure koja će omogućiti da se iskoristi ova mjera. Takođe, u sledećoj fazi korišćenja 63 miliona eura iz IPARD III programa moramo imati bolju strukturu za korišćenje ovih sredstava, u tom smislu saradnjom Ministarstva finansija i MPŠV radi se na modelu pronalaženja odnosno pripreme informacije o formiranju fonda koji se tiče pretfinansiranja IPARD korisnika. Gospođa Kasalica podijelila je informaciju da je prošlog mjeseca kontaktirana Centralnu banku i upoznata sa potrebom da se pronade model formiranja fonda koji bi omogućio potencijalnim korisnicima ovih sredstava izvor finansiranja. Kako je navela gospođa Kasalica sada je zadatak Vlade CG da uključi kreditne institucije kako bi se pronašao najbolji model i da se IPARD III sredstva iskoriste na najbolji mogući način.
- **Milko Živković**, predsjednik Unije stočara sjevera Crne Gore uputio je pitanje gospodi sekretarki Kasalici; *„Šta ja mogu prenijeti poljoprivrednim proizvođačima povodom subvencija koje se tiču povraćaja PDV -a kada se to može očekivati, a povodom uslova predfinansiranja kako ja imam saznanja, došlo je do duplog povećanja kamatne stope kod IRF-a, tako da je dodatni pretfinansiran izvor je neophodan kako bi se ova sredstva što bolje iskoristila?“.*
- **Mila Kasalica**, državna sekretarka u Ministarstvu finansija, NAO, odgovorila je gospodinu Živkoviću da su relevantna ministarstva pripremila informaciju o subvencijama PDV-a za IPARD korisnike, fizička lica iz prethodnog perioda 2019, 2020 i 2021.godina, i iznos koji

je potrebno da isplatimo. Gospođa Kasalica je obrazložila da će Vlada dozvoliti isplatu subvencija za PDV-a iz nacionalnog budžeta, i na osnovu baze podataka IPARD Agencije, gdje je na nivou 4 godine potrebno oko 1,3 miliona eura i savetovala da kontaktiraju IPARD agenciju početkom januara kako bi dobili informaciju o PDV subvencijama i dinamici isplata.

- **Spasoje Vujošević**, koordinator Službe za kredite i garancije u IRF -u govorio je o nadležnostima i iskustvima IRF od kada se imlementira IPARD, i ranije kroz IPARD like i MIDAS. Kroz podršku IPARD projektu je od kraja 2018 do kraja novembra 2022 godine, ukupno odobreno 17,2 mil. EUR kroz 179 podržanih projekata. Konkretno za tekuću, 2022 godinu-do kraja novembra je odobreno 5,7 mil EUR kroz 29 podržanih projekata. Gospodin Vujošević je naglasio da ovo govori o potrebi predfinansiranja, ali i istakao da je ono što se dešavalo na globalnom bankarskom tržištu imalo efekta i na naše tržište, odnosno na IRF kao na kreditnu državnu instituciju. Takođe, istakao je da je IRF najvećim dijelom jedina institucija koja kreditira korisnike IPARD programa i sugerisao da treba stimulisati komercijalne banke da se aktivnije uključe kako bi zajednički podržali što veći broj korisnika IPARD sredstava u rokovima koji su dati za realizaciju programa.

U skladu sa tačkom 7 Agende: IPARD II program izmjene

- **Andrijana Rakočević**, generalna direktorica Direktorata za ruralni razvoj, šefica Upravljačkog tijela, govorila je o glavnim razlozima za pokretanje izmjene IPARD II programa 1.3 odnosno dekomitmentu u iznosu od 759.662,60 EUR, što predstavlja sredstva predviđena finansijskom 2017. godinom, a koja nijesu utrošena. Kako je naglasila gospođa Rakočević izmjena je nastala u finansijskim tabelama u poglavlju 7, kao i pojedinačno u svakoj od mjera. Takođe, u svakoj od mjera su korigovani indikatori u skladu sa finansijskim izmjenama za svaku mjeru ponaosob i izvršene su izmjene u dijelu Mjere 1, kada je riječ o iznajmljivanju zemljišta u priobalnom dijelu Crne Gore. U daljem izlaganju bilo je riječi i o inicijativi za formiranje kreditnog mehanizma za potrebe realizacije investicija kroz IPARD II program i o poslednjoj izmjeni koja se odnosi na usklađivanje kontakt informacija odgovornih tijela za implementaciju IPA podrške.

U skladu sa tačkom 8 Agende: Informacija o komunikacionim aktivnostima povezanim sa Planom vidljivosti i komunikacionim aktivnostima povezanim sa IPARD II programom za period od prethodnog sastanka (8. jun 2021. godine) Usvajanje Godišnje liste aktivnosti - 2023 "Plan vidljivosti i komunikacionih aktivnosti"

Nina Jakić, savjetnica za koordinaciju i odnose s javnošću (PR) ruralnog razvoja podsjetila je prisutne na izlaganje sa prošlog sastanka odbora gdje smo godinu počeli izradom IPARD III programa kada je održan konsultativni proces u dva ciklusa. Takođe, u tekućoj godini imali smo niz najznačajnijih promotivnih aktivnosti povodom održanih informativnih kampanja tokom promocije javnih poziva za Mjere 1 i 3 u gotovo svim crnogorskim opštinama, sa praksom da ova promocija bude prije objavljivanja javnih poziva, kako bi potencijalnim korisnicima dali dodatno vrijeme da blagovremeno pripreme aplikacije. Za potrebe promocije ovih mjera pripremljena su 4 roll up-a, a na IPARD <https://ipard.gov.me/> su postavljene brošure koje su izrađene za oba JP u preko 1200 primjeraka, koje su podijeljene tokom samih prezentacija i naknadno dostavljane opštinskim službama za poljoprivredu radi dalje distribucije. Takođe, ove brošure su podijeljene i na izložbenom štandu koji su imali naši predstavnici povodom Sajma EU projekata.

Gospođa Jakić je naglasila da smo u julu mjesecu imali zvaničnu konferenciju povodom usvajanja IPARD III programa koja je organizovana na poljoprivrednom gazdinstvu korisnika IPARD sredstava gdje su uvodna izlaganja imali ministar Joković i ambarasdorka EU Oana Kristina Popa. Sve ove aktivnosti promovisane su svim medijima i na zvaničnoj IPARD stranici na socijalnim mrežama Facebook i Instagram pod nazivom „IPARD ZA TEBE“ u cilju povećanja vidljivosti informisanja javnosti o IPARD programu. Na kraju gospođa Jakić je predstavila akcije koje su planirane Planom vidljivosti i komunikacionih aktivnosti za 2023. godinu gdje je naglašeno da će se zadržati dobra praksa od prethodnih godina, a da je dodatno u planu izrada TV spotova o IPARD-u, biltena, IPARD otvorenih vrata, radionice za konsultantne i dr.

 <p>CRNA GORA Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede</p>	<p>DIREKCIJA ZA KOORDINACIJU I ODNOS SA JAVNOŠĆU</p>	
<p>UPRAVLJAČKO TIJELO</p>	<p>Verzija: 2.0</p>	<p>Strana 11 of 12</p>

Odluka broj 3

- Godišnja lista aktivnosti za 2023 – Plan vidljivosti i komunikacionih aktivnosti je usvojena.
- Svi članovi (16) sa pravom glasa, glasali su za.

- **Dick Van Dijk**, „desk officer“ za Crnu Goru u pretpristupnoj jedinici DG AGRI-ja, u svojoj prezentaciji napravio je osvrt na smjernice koje su date u novom vodiču za komunikaciju, publicitet i vidljivost za projekte finansirane u okviru IPARD III programa. Gospodin Van Dijk je naglasio da su sve zemlje korisnice u obavezi da pruže informacije o podršci u okviru IPARD III programa, i da obezbijede vizuelne informacije o dobijenoj podršci EU: u vidu postera, plakata, privremenih i stalnih bilborda u zavisnosti od vrste i vrijednosti ulaganja. Takođe, istakao je da sve aktivnosti treba implementirati u skladu sa godišnjim akcionim planom, koji je izradilo Upravljačko tijelo IPARD-a i koji je odobren od strane Odbora za nadgledanje i EU komisije, uključujući aktivnosti predviđene mjerom Tehničke pomoći. Na kraju prezentacije bilo je riječi i o pravilima u korišćenju novog IPARD vizuelnog elementa.

U skladu sa tačkom 9 Agende: Prezentacija analize odbijenih projekata

- **Zoran Irić**, načelnik Direkcije za monitoring i evaluaciju IPARD-a, koordinaciju i odnose sa javnošću (PR) ruralnog razvoja, zahvalio se i napravio osvrt na broj projekata kroz Mjeru 1 i 3 koji je odbijen i razloge zašto su dobili takav status. Gospodin Irić je istakao da je kroz Mjeru 1 ukupan broj primljenih aplikacija bio 773, pri čemu je odbijeno 224 aplikacije, što čini oko 30% od ukupnog broja aplikacija. Takođe, u svom izlaganju napravio je osvrt na procenat regionalne strukture odbijenih projekata za Mjeru 1, gdje je jasno uočljivo da je kroz ovu mjeru najveći broj odbijenih projekata u sjevernom regionu. U daljem izlaganju gospodin Irić je napravio osvrt na Mjeru 3 gdje je broj primljenih aplikacija 167, dok je broj odbijenih aplikacija za sva četiri javna poziva 58. Kako je istakao gospodin Irić u daljem izlaganju najčešći razlozi odbijanja projekata su administrativne prirode od čega u većini slučajeva dokumentacije, ne dostavljanja dopuna tražene dokumentacije ili njeno kasno dostavljanje i dr.

Pregled glavnih zaključaka diskusije:

- **Dick Van Dijk**, „desk officer“ za Crnu Goru u pretpristupnoj jedinici DG AGRI-ja, u svom izlaganju osvrnuo se na analizu gospodina Irića i naglasio da je jasno da je potrebna saradnja svih nas jer ovi odbijeni projekti predstavljaju potrošenu energiju i vrijeme kako zaposlenih u Upravljačkom tijelu, IPARD agenciji, svih nas i aplikanta. Kako je ukazao gospodin Van Dijk vidjeli smo da je 60% projekata odbijeno, i poručio da bi valjalo da ovaj procenat odbijenih projekata dovedemo na 20%, a da svi uložimo dodatne napore kako bi prevazišli barijere zbog kojih su odbijeni projekti.

U skladu sa tačkom 10 Agende: Informacija: Izmjene Uredbe o postupku i načinu sprovođenju sredstava iz IPA (IPARD II programa)

- **Miloš Kusovac**, načelnik Direkcije za programiranje, govorio je o izmjenama uredbe po kojoj se implementira IPARD II program, krajem prethodne godine koje su se prije svega odnosile na uvođenje mogućnosti avansnog plaćanja a zatim i faznog plaćanja, ove godine je izvršena izmjena Uredbe. U daljem izlaganju gospodin Kusovac govorio je o izmjenama koje se odnose na: bliže određivanje kriterijuma podrške za mlade poljoprivredne proizvođače; produženje roka za dostavljanje zahtjeva za avansno plaćanje; razlog za eventualno odbijanje zahtjeva za isplatu i izmjena člana koji se odnosi na situacije u kojima se vrši povraćaj isplaćenih sredstava.

U skladu sa tačkom 11 Agende: Informacije o aktivnostima oslobađanja od PDV-a

- **Budimir Mugoša**, državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, predsjedavajući, konstatovao je da je o ovoj tački bilo riječi u prethodnim izlaganjima te da je već sve što je predviđeno rečeno i povodom **tačke 12 Agende:** Informacija o šemi kreditne garancije, i pozvao prisutne da se uključe ukoliko još neko ima komentara, pa predložio da pređemo na sledeću tačku Agende;

U skladu sa tačkom 13 Agende: Predstavljanje dijela članova IPARD II odbora za nadgledanje

- Ispred Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove **Biljana Blečić**, Pomoćnik direktora – Odeljenje za veterinu Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove upoznala je prisutne sa djelokrugom poslova koji se obavljaju u nadležnosti Uprave utvrđene zakonima iz oblasti bezbjednosti hrane, hrane za životinje i nus proizvoda životinjskog porijekla, i govorila o organizaciji poslova u skladu sa ovlašćenjima utvrđenim zakonima. Gospođa Blečić dala je riječ svojim saradnicama koje su govorile o saradnji sa MPŠV koja je započela tokom implementacije IPARD like i MIDASprojekta.
- **Ljilja Milovanović**, načelnica Odsjeka za registraciju, odobravanje i praćenje objekata za proizvodnju, preradu i distribuciju hrane, hrane za životinje i nus proizvoda životinjskog porijekla, predstavila je djelokrug rada svog odsjeka u vidu praćenja objekata za proizvodnju, preradu i distribuciju hrane, hrane za životinje i nus proizvoda životinjskog porijekla, gdje je imala iskustva tokom implementacije javnih poziva kroz Mjeru 3 i koji se odnose na upravljanje rizikom i sprovođenje mjera u cilju zaštite zdravlja ljudi i utvrđivanje ispunjenosti zahtjeva u pogledu infrastrukture, opreme, dokumentacije i izdavanje odobrenja za obavljanje djelatnosti u objektu; utvrđivanje ispunjenosti uslova o registraciji i upisu u registar objekata; uspostavljanje i vođenje Centralnog registra odobrenih i registrovanih objekata. Takođe, gospođa Milovanović je navela kako je potrebno sklopiti novi Memorandum o saradnji između MPŠV i Uprave kao tehničkog tijela, kojim bi se definisali bolji uslovi saradnje. Kako je u svom izlaganju navela gospođa **Vesna Radusinović**, savjetnica u UBHVFP, njihov zadatak je uspostavljanje i vođenje registara i evidencija, pripremanje izvještaja, analiza, informacija i drugih dokumenata kao i izdavanje stručnih mišljenja, tumačenja, učešće u pripremi i realizaciji projekata IPARD-a.
- **Dick Van Dijk**, „desk officer“ za Crnu Goru u pretpristupnoj jedinici DG AGRI-ja, pitao je predstavnike Uprave šta je najteži standard za Crnu Goru, i koje je rješenje za to.
- Gospođa **Milovanović** se u svom odgovoru osvrnula na probleme u vidu papirologije i podsjetila na niz sastanaka koji smo već imali u cilju prevazilaženja ovog problema, i da su već pronađeni mehanizmi da se određena dokumentacija dostavlja po pojednostavljenoj proceduri. Takođe, što se tiče standarda koji je najteže dostići jeste bezbjednost hrane, odnosno HACCP standarda, zato što imamo veoma mali broj ljudi koji su obučeni u ovom sektoru.
- Takođe, gospođa **Blečić** je akcentovala da je najveći problem nedovoljan broj stručno obučenog kadra koji radi na ovim poslovima, pogotovo u sektoru veterine, i apelovala na donosioce odluka da prepoznaju mehanizme da se ovakav kadar osposobi i uposli. Gospođa Blečić je govorila i o problemu uvođenja nove specifične vrste obogaćenih kaveza za živinu, koja će biti problematična za male poljoprivredne proizvođače; o trenutnim kapacitetima gdje 22 doktora veterine i 7-8 tehnologa neće biti dovoljni za sve kontrole koje je potrebno obavljati, takođe podsjetila je na eksternu evaluaciju crteža za objekte.

 <p>CRNA GORA Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede</p>	<p>DIREKCIJA ZA KOORDINACIJU I ODNOS SA JAVNOŠĆU</p>	
<p>UPRAVLJAČKO TIJELO</p>	<p>Verzija: 2.0</p>	<p>Strana 13 of 12</p>

Gospođa Blečić je napomenula da je platni koeficijent zaposlenih u UBHVFP je manji od platnog koeficijenta zaposlenih u ministarstvu, što takode može biti demotivirajuće i nije podsticajno pogotovo za ljude koje rade dodatne poslove vezano za IPARD program, obzirom da se u narednom periodu očekuje odliv jednog dijela kadrova zbog odlaska u penziju. Takode, kolege iz IPARD agencije su se usaglasili da je značajan dio posla koji UBHVFP obavlja u cilju implementacije IPARD programa.

- Gospodin **Budimir Mugoša**, u toku diskusije, najavio je da se razmatraju modeli kako bi se obezbijedile stipendije za studente veterine, koji su prepoznati kao deficitaran kadar.
- **Jasmina Janković Mišnić**, diplomirani biolog u Agenciji za zaštitu životne sredine informisala je prisutne o poslovima koji se odnose na organizovanje, planiranje i učestvovanje u monitoringu životne sredine, odnosno o obezbjeđenju primjene i izvršavanju propisa o zaštiti životne sredine. U daljem izlaganju gospođa Janković Mišnić govorila je o davanju stručnih mišljenja iz oblasti zaštite životne sredine i saradnji i komunikaciji sa upravljačkom strukturom IPARD programa.

U skladu sa tačkom 14 Agende: Informacije o pripremi IPARD III programa

- **Andrijana Rakočević**, generalna direktorica Direktorata za ruralni razvoj, šefica Upravljačkog tijela, upoznala je prisutne sa pripremama neophodnim za realizaciju IPARD III programa za sledeću godinu i ono što sad sledi jeste akreditacija za Mjere 7 i 9. Takode, u svom izlaganju dala je kratak osvrt na revizijsku posjetu, kao i na „rollover“ Mjera 1, 3, 7 i 9. Takode, sledeće godine imaćemo za Mjeru 4 pilot projekat, a planiramo da 2023. godine pripremimo akreditacioni paket za ovu mjeru. Do kraja sledeće godine planiramo i pripremu akreditacionog paketa za Mjeru 6. Tako da planiramo veću aktivnost po pitanju ove mjere sa lokalnim samoupravama gdje planiramo da organizujemo više radionica i sastanaka, jer ovo posmatramo kao izvrsnu šansu da utrošimo veliki dio dostupnih sredstava iz IPARD III programa. Kako je u daljem izlaganju navela gospođa Rakočević, veoma važna je akreditacija Mjere 9 zahvaljujući kojoj ćemo tehnički moći da podržimo ove aktivnosti svih mjera, što i jeste njena glavna namjena.

Pregled glavnih zaključaka diskusije:

- **Željko Macanović** predsjednik Udruženja „Zdravo zrno“, na samom kraju rekao je da ljudi napuštaju naša sela, mjesto Glibači u Pljevljima imaju veliki broj organskih proizvođača ali ljudi koji su ostali u selima su starije stanovništvo i potrebno je uložiti dodatne napore kako bi zadržali i doveli mlade ljude da žive na selu.
- **Milko Živković**, predsjednik Unije stočara sjevera Crne Gore na samom kraju napravio je osvrt na jučerašnji sastanak na gazdinstvu gospodina Vučka Pešića sa predstavnicima EU komisije gdje smo imali priliku da govorimo o mnogim temama, i drago mi je da je i ovdje pokrenuto niz tema i drago mi je da je prepoznata potreba da se većina ionako preobimne dokumentacije, provjerava i dostavlja skraćenim putem. Takode, gospodin Živković je pozdravio inicijativu da je potrebno više stručnog kadra koji će i na savjetodavnom nivou dati najbolje inpute potencijalnim korisnicima IPARD sredstava.

U skladu sa tačkom 15 Agende: AOB (razno), nije bilo dodatnih zahtjeva za diskusiju o bilo kojim pitanjima.

U skladu sa tačkom 16 Agende: Prijedlozi za datum i Agendu za naredni sastanak

- **Budimir Mugoša**, državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, predsjedavajući, predložio je da termin za sledeći sastanak bude organizovan nakon konsultacija sa Upravljačkim tijelom, o čemu će članovi IPARD II odbora za nadgledanje blagovremeno i biti obaviješteni.

Potpisi:

PREDSJEDAVALJUĆI IPARD II odborom za nadgledanje:	ZA SEKRETARIJAT:
<i>Gospodin Budimir Mugoša</i>	<i>Gospođa Andrijana Rakočević</i>
<i>Zvanje: državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (zamjenik Andrijana Rakočević, generalna direktorica Direktorata za ruralni razvoj/ šef Upravljačkog tijela)</i>	<i>Zvanje: generalna direktorica Direktorata za ruralni razvoj, šefica Upravljačkog tijela</i>
Potpis: 	Potpis:
Datum: 26.01.2023. godine	Datum: 26.01.2023. godine

PRILOG: Lista učesnika

